

Handläggare
Maria Altersten Premfors
Telefon: 0850818170

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2020-04-16

En likvärdig fixartjänst inom staden

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av förslag till en likvärdig fixartjänst inom staden.

Sammanfattning

En kostnadsfri fixartjänst infördes inom Stockholms stad år 2007 för målgruppen personer 75 år och äldre. Tjänsten kan nyttjas maximalt sex timmar per hushåll och år och syftar till att förebygga fallskador och andra skador som vissa riskfyllda vardagssysslor kan orsaka. Kostnaderna för tjänsten finansieras inom ramen för stadsdelsnämndernas budget för det förebyggande arbetet.

I 2019 års budget fick äldrenämnden i uppdrag att kartlägga tidsåtgången för fixartjänsterna i syfte att stärka innehållsmässig likvärdighet över staden. Den statistik som stadsdelsförvaltningarna för är dock inte jämförbar. Därför kunde äldrenämnden inte genomföra sitt uppdrag. Istället gjordes en kartläggning av om fixartjänster erbjuds på ett innehållsmässigt likvärdigt sätt runtom i staden.

I årets budget fick äldrenämnden också i uppdrag att i samråd med stadsdelsnämnderna vidta åtgärder för att öka enhetligheten inom stadens fixartjänster. Utifrån det uppdraget och den tidigare kartläggningen har äldrenämnden nu presenterat följande förslag:

- Sänkt åldersgräns för fixartjänster till förslagsvis 68 år.
- Stadsgemensam informationsbroschyr om fixartjänsten.
- Stadsgemensam checklista för säkerhetsgenomgång av bostaden, inklusive brandförebyggande åtgärder.
- Stadsgemensam mall för statistikuppgifter över fixarens utförda arbete.

Förvaltningen menar att förslagen är bra. Även andra aspekter behöver beaktas, exempelvis stadsgemensam introduktion, kunskapspåfyllnad och uppföljning av kunskaper för fixarna.

Bakgrund

Fixartjänsten infördes kostnadsfritt inom Stockholms stad år 2007 efter beslut i kommunfullmäktige med stöd av lag om vissa kommunala befogenheter att tillhandahålla servicetjänster åt äldre. Benämningen på insatsen var då servicetjänst i form av vaktmästarservice, vilket över tid ändrats till den vedertagna titeln fixartjänst.

Målgruppen för tjänsten är personer 75 år och äldre. Den kan nyttjas maximalt sex timmar per hushåll och år. Syftet är att förebygga fallskador och andra skador som vissa riskfyllda vardagssysslor kan orsaka. Fixartjänsten omfattar vardagssysslor som kan vara riskfyllda för äldre personer, exempelvis tunga lyft, fästa sladdar, byte av glödlampor, säkringar eller gardiner samt andra insatser som innebär att klättra på stege.

Tjänsten omfattar däremot inte insatser som kräver någon form av behörighet, trädgårdsskötsel, personlig omvårdnad, fönsterputsning eller städning. Kostnaderna för tjänsten finansieras inom ramen för stadsdelsnämndernas budget för det förebyggande arbetet.

I kommunfullmäktiges beslut om 2019 års budget för staden fick äldrenämnden i uppdrag att kartlägga tidsåtgången för stadsdelsnämndernas fixartjänster i syfte att stärka innehållsmässig likvärdighet över staden. Det finns dock ingen stadsgemensam mall för statistik vilket gör att stadsdelsförvaltningarna för statistik över genomfört arbete på olika sätt. Det resulterar i sin tur i att den statistik som i nuläget förs inte är jämförbar över staden. Därför kunde äldrenämnden inte genomföra det uppdrag man hade fått.

Äldrenämnden gjorde i stället en kartläggning av om fixartjänster erbjuds på ett innehållsmässigt likvärdigt sätt runtom i staden. Kartläggningen, som skett genom intervjuer med stadsdelsförvaltningarnas fixare, visade att fixartjänster generellt genomförs likvärdigt, men att det finns några utvecklingsområden som ytterligare skulle kunna stärka detta, i synnerhet gällande det fallpreventiva arbetet.

Samtliga fixartjänster är organiserade under stadsdelsförvaltningarnas utförarenheter såsom servicehus, hemtjänst, dagverksamhet eller förebyggande och öppna verksamheter. Generellt fungerar det fallpreventiva uppdraget bättre i de stadsdelsförvaltningar där fixaren är knuten till den förebyggande eller öppna verksamheten, där exempelvis syn- och hörselkonsulenter är organiserade och olika former av friskvård

erbjuds. Det är enbart vid en av stadsdelsförvaltningarna som fixartjänsten är en heltidstjänst. Hos övriga är det en eller flera personer som utför uppdraget som en viss procent av annan tjänst.

På stadens hemsida finns det övergripande information om fixartjänsten med kontaktuppgifter, telefonnummer och telefontider till fixare inom respektive stadsdelsförvaltning.

Vidare visar kartläggningen att de allra flesta som nyttjar fixartjänster är kvinnor och efterfrågan på tjänsten varierar efter säsong. De mest efterfrågade tjänsterna är hjälp med byte av gardiner, glödlampor, säkringar, batterier, ta ned saker från höga skåp, bära in tillhörigheter från vind eller källare och fästa lösa elsladdar.

I kommunfullmäktiges beslut om årets budget fick äldrenämnden i uppdrag att i samråd med stadsdelsnämnderna vidta åtgärder för att öka enhetligheten inom stadens fixartjänster. Kartläggningens resultat och äldrenämndens förslag på åtgärder för en ökad likvärdighet av fixartjänster har nu presenterats.

Kommunstyrelsen har remitterat förslaget till ett antal instanser, bland annat alla stadsdelsnämnder, för yttrande senast den 28 april.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för äldreomsorg.

Stadsdelsnämndens pensionärsråd tog del av remissen inför sitt sammanträde den 24 februari, innan detta tjänsteutlåtande skrevs. Rådets synpunkter redovisas under egen rubrik nedan.

Remissen i sammanfattning

Äldrenämnden föreslår bland annat följande insatser:

- Sänkt åldersgräns för fixartjänster till förslagsvis 68 år som lag om vissa kommunala befogenheter medger.
- Stadsgemensam informationsbroschyr om fixartjänsten, där det framgår att fixaren ska legitimera sig vid hembesök.
- Stadsgemensam checklista för säkerhetsgenomgång av bostaden, inklusive brandförebyggande åtgärder.
- Stadsgemensam mall för statistikuppgifter över fixarens utförda arbete.

Synpunkter från nämndens pensionärsråd

Pensionärsrådet protokollförde följande synpunkter:

- Säkerhetsgenomgång ska ligga utanför de sex timmar som fixartjänsten omfattar.

- Uppvisande av legitimation ska vara ett krav.
- Sänkt åldersgräns för målgruppen enligt förslaget är bra.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Fixartjänsten hos Farsta stadsdelsförvaltning är organiserad under Edö vård- och omsorgsboende. Uppdraget utförs på 50 procent av en heltidstjänst.

De mest efterfrågade tjänsterna i Farsta är följande:

- Byte/upsättning av gardiner
- Byte av trasiga glödlampor
- Byte av säkringar i högt belägna elskåp
- Bära in tillhörigheter från vind- och källarutrymmen
- Ta ner saker från höga skåp
- Rengöring av högt sittande ventiler

Majoriteten av de som nyttjar tjänsten i Farsta är kvinnor. Sju av tio är kvinnor som fyllt 75 år.

Förutom tillgängliga kontaktuppgifter och information om fixartjänsten på stadens hemsida sker information om och förmedling av kontakt till fixaren inom Farsta stadsdelsförvaltning genom att biståndshandläggare vid beställarenheten delar ut broschyren *Äldreomsorg för dig som bor i Stockholm* där det framgår att fixartjänsten finns. Även inom hemtjänsten delas information om fixartjänsten ut till kunder.

Förvaltningen instämmer i äldrenämndens förslag på åtgärder för en ökad likvärdighet av fixartjänster inom staden, med tillägget att den sänkta åldersgränsen i sig kan vara till fördel för många av de äldre inom stadsdelsområdet. För Farsta och övriga stadsdelsförvaltningar där fixaruppdraget inte är en heltidstjänst skulle en sänkt åldersgräns eventuellt kunna medföra en ökad arbetsbelastning i form av utökad antal ärenden. Det är däremot svårt att på förhand uttala sig om i vilken omfattning en sänkt åldersgräns skulle påverka antalet ärenden.

Utöver förslagen så finns det även andra delar som behöver beaktas för att uppnå en likvärdig fixartjänst. Arbetsgivaren ansvarar för att de som utför fixartjänsten har tillräckliga kunskaper för att utföra uppdraget. Kunskaperna behöver säkerställas, uppdateras och följas upp. För att uppnå en likvärdig fixartjänst kan det finnas behov av en stadsgemensam övergripande introduktion som minst omfattar genomgång av systematiskt arbetsmiljöarbete – arbetsmiljörisker, hur man ska arbeta och förhålla sig för att förebygga arbetsrelaterad

skada eller ohälsa samt genomgång av hur en säkerhetsgenomgång genomförs. Likaså kan det finnas behov av att kunskapspåfyllnad och uppföljning av kunskaper sker samordnat i staden.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Kerstin Sandström
Stadsdelsdirektör

Jonas Wilhelmsson
Avdelningschef

Bilaga

Äldrenämndens förslag till en likvärdig fixartjänst inom staden

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Kerstin Sandström, Stadsdelsdirektör	2020-03-31
Jonas Wilhelmsson, Avdelningschef	2020-03-31